

heidsgevoel levend werd gehouden voor de toekomstvraagstukken, voor de grote politieke en sociaal-economische problemen.

Wij schrijven dit niet om de Nederlandse illegaliteit tot voorwerp van blinde verheerlijking te maken – er zijn ook in haar kringen vele, soms tragische fouten gemaakt. Maar het is nuttig en gerechtvaardigd om vast te stellen dat het beleid der verzetsbeweging in het algemeen juist is geweest. Zou men dan nu willen beweren dat diezelfde illegaliteit, nu het niet om nationale levensvragen van het heden maar om dringende toekomstvraagstukken gaat, niet in staat zou zijn om een oordeel uit te spreken en aandeel te nemen in de geestelijke leiding van 's lands zaken? Wij wijzen een dergelijke bewering met klem van de hand. Voor ons kan er geen twijfel aan bestaan, dat de gehele illegaliteit het recht heeft haar stem ter officiële plaatse te laten horen. Niet alleen waar het verzetsaangelegenheden betreft – ook bij levensvragen voor de toekomst van ons volk waarvan de behandeling geen uitstel gedooft.

Om van dit recht gebruik te kunnen maken, is het uit de aard van de zaak een voorwaarde dat alle illegale organisaties zich ook over deze politieke vraagstukken uitgesproken hebben.'

In de brief werd vervolgens de achtergrond geschetst van waaruit de groepen van de linkersectie hadden gehandeld:

'De catastrofe die deze oorlog over ons gebracht heeft, was niet alleen een gevolg van de Duitse heerszucht en de nationaal-socialistische willekeur, maar zij kwam tevens voort uit het falen van de vooroorlogse Westeuropese democratie. Wij hebben de illegale strijd tegen het Duitse militarisme en tegen de nationaal-socialistische dictatuur aangebonden omdat wij de beginselen en de methoden van dit stelsel als verderfelijk voor ons volk en voor de wereld verwierpen. De illegale strijders gingen daarbij, in sommige gevallen zonder zulks uit te spreken, uit van beginselen die een betere wereld dan die van het nationaal-socialisme beloofden. Zij wilden echter evenzeer een betere wereld dan de ons bekende van 1940, want de wanverhoudingen in die vooroorlogse wereld waren de kiemen voor nationaal-socialisme en oorlog. De verschrikkingen daarvan willen wij ook het nageslacht besparen.

Deze principieel-politieke zijde van het verzet is bij verschillende groeperingen tijdens de illegale strijd zelf niet altijd naar voren gekomen. Voor de effectiviteit van het verzet was dat vaak ook nauwelijks vereist. Thans echter, nu de tegenstander van vier jaar strijd bijna verslagen is en wij staan aan de vooravond van de herbouw onzer Nederlandse samenleving, hebben wij de plicht, op grond van dezelfde hoge beginselen die ons tot het verzet hebben aangespoord, ons een mening te vormen over allerlei politieke vraagstukken welke met die herbouw samengaan. De illegaliteit heeft dan tevens de plicht, haar mening over die vraagstukken uit te spreken.

De groepen die deze brief ondertekenen, hebben zich beraden op onze toekomst en ofschoon er grote verscheidenheid bestaat tussen hun onderlinge